

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

РЕБРИНА Анатолій

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Постановка проблеми. Становлення ринкової економіки спонукало стрімкий розвиток нових економічних спеціальностей в Україні („Маркетинг”, „Менеджмент”, „Фінансування”, „Банківська справа”), які потребують детального вивчення їх особливостей та наукового обґрунтування підготовки фахівців. „Маркетинг” – це „динамічна” економічна спеціальність, яка в наш час динамічно розвивається та перебуває в центрі уваги науковців [7, 12].

Засоби фізичного виховання ефективно використовуються з метою професійної підготовки фахівців різних спеціальностей, в тому числі і економічних. Аналіз результатів досліджень використання засобів фізичного виховання в процесі підготовки студентів економічних спеціальностей, які ґрунтуються на особливостях професійної діяльності, необхідний для виявлення характерних рис маркетингу і розробці на цей етап змісту елективного компоненту з фізичного виховання та його реалізації в процесі фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз вітчизняних та зарубіжних результатів досліджень і публікацій, які стосуються професійної підготовки та майбутньої професійної діяльності студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти (ЗВО) засобами фізичного виховання свідчить про те, що ця проблема активно вивчалась багатьма дослідниками (Н.І.Фалькова, 2002; С.В. Сергієнко, 2004; В.В.Фабієв, 1999; В.Н.Васін, 2002; С.В.Кальницький, 2003; С.М.Іванов, 2004; С.І. Кириченко, 1998; Н.І.Тонков, 1999; Е.Маляр, 2004). Проте, наукові дослідження з проблеми професійної підготовки студентів-маркетологів засобами фізичного виховання відсутні.

Мета дослідження – виявити особливості та передумови професійної підготовки студентів економічних спеціальностей в процесі фізичного виховання.

Методи дослідження: аналіз педагогічної, економічної літератури та інтернет – ресурсів.

Результати дослідження. Зарубіжні науковці С.І. Кириченко (1998) та Н.І.Тонков досліджували питання професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП) для набуття професійної майстерності майбутніх спеціалістів економічного профілю. За результатами їх досліджень професійна діяльність спеціалістів розумової праці, до яких відносяться економісти, характеризується наступними ознаками: виконанням робочою позою, монотонною виробничою діяльністю, концентрацією уваги, напруженням зорового аналізатора, м'язів спини, шиї, плечового поясу; виконанням структурою рухових дій. До ведучих фізичних якостей та функцій спеціалістів, необхідних для засвоєння професій економічного профілю, дослідниками були визначені швидкість і точність рухів, стійкість і переключення уваги, загальна витривалість, а також розумові, вольові, педагогічні, організаторські та рухові вміння.

Запропонована Н.І.Фальковою (2002) методика розвитку рухових здібностей психофізичних функцій майбутніх менеджерів, яка успішно вплинула на реалізацію педагогічних принципів професійної підготовки, є основою формування прикладних рухових здібностей (швидкісно-силових, координаційних, прояву витривалості та витривалості) і психофізичних функцій (точність оцінки динамічних та просторових характеристик дій) студенток-економісток [10].

В літературі описані методики фізичного виховання студентів спеціальностей економічного профілю. Так, професійну підготовку податківців досліджував С.В. Сергієнко (2004) з метою виявлення специфічних особливостей професійної діяльності податкової служби, професійно-вагомих якостей (ПВЯ) та удосконалення засобами фізичного виховання [8]. Ним розроблено науково обгрунтовану систему фізичної підготовки майбутніх працівників податкової служби засобами рукопашного бою з урахуванням специфіки професійної діяльності. Її сутність зумовлена впливом небезпечних факторів при можливому затриманні правопорушника. Розроблено зміст тренувальних академічних занять з дисципліни „Спеціальна фізична підготовка”, який передбачає системний підхід до спеціальної фізичної підготовки в процесі навчання майбутніх податківців.

Згідно результатів досліджень І.Н. Чайкіна (1999) та В.Н. Васіна (2003) основними особливостями професійної діяльності спеціалістів фінансово-економічної служби є: перевага розумової діяльності над фізичною; наявність високих вимог до рівня сформованості психічних якостей у зв'язку із завантаженістю психічної функції та високого психоемоційного напруження; недостатня рухова активність через низьку ефективність організаційних форм фізичної підготовки. І.Н. Чайкін для розвитку майбутніх працівників фінансово-економічної служби використовував засоби спортивного орієнтування. В.Н. Васіним розроблено методику самостійного фізичного тренування з оздоровчою спрямованістю для студентів фінансово-економічного закладу [1, 11].

С.В. Кальницьким (2003) розроблено вузівську програму використання міні-футболу в самостійних заняттях фізичними вправами студентів випускників економічного закладу в процесі занять фізичною культурою і спортом. Згідно його методики ефективність програми з формування ПВЯ студентів економічного закладу в процесі занять фізичною культурою і спортом засобами міні-футболу забезпечується індивідуалізацією спортивних тренувань та формуванням знань і навичок з проведення самостійних фізичних тренувань в останньому курсі навчання у вузі.

Дослідником встановлено [3], що професійна діяльність спеціалістів фінансово-економічної служби супроводжується значним психоемоційним напруженням, відбувається в умовах недостатньої рухової активності, порушення режиму відпочинку, санітарно-гігієнічних норм, довготривалого статичного напруження, супроводжується довготривалим механічним стисканням кровеносних судин на поверхні стегна; зайвими локальними рухами м'язів передпліччя та кистей. Особливості професійної діяльності потребують розвитку у спеціалістів фінансово-економічних спеціальностей нервово-емоційної стійкості, здібностей до довготривалої інтелектуальної роботи, розвитку витривалості та швидкості.

До того ж, автором було визначено, що успішність професійної діяльності спеціалістів фінансово-економічної служби визначається показником сформованості у них наступних ПВЯ: особистісних - довготривала мотивація до професійної діяльності; до правильної самооцінки; психічних - продуктивність мислення; швидкість реакції.

вміцність пам'яті; великий обсяг, мале стомлення, та висока стійкість уваги; здатність до довготривалої інтелектуальної роботи; психофізіологічних – нервово-емоційна стійкість, стійкість до стомлення; фізичних – фізичний розвиток, розвиток загальної витривалості та швидкості.

Виявлено, що використання засобів міні-футболу тими, хто навчається у фінансово-економічному навчальному закладі, забезпечує тісніший взаємозв'язок професійно-вагомих фізичних, психічних, психофізіологічних та особистісних якостей [3].

С.М. Іванов (2004) розробив програму фізичної підготовки старшокурсників фінансово-економічного вузу на основі особливостей професійної діяльності економістів-фінансистів. В результаті власних досліджень автор підтвердив виявлені С.В. Кальницьким особливості професійної діяльності фахівців фінансово-економічної служби та визначив основні шляхи удосконалення фізичної підготовки майбутніх фінансистів. На його думку фізичні вправи повинні бути спрямовані на розвиток певних механізмів енергозабезпечення; сумарна реакція організму на фізичне навантаження повинна удосконалювати механізми, котрі відповідають за транспортування кисню в тканинах організму людини; фізичні вправи повинні виконуватися, як за просторово-часовими характеристиками, так і за тривалістю, інтенсивністю, психоемоційним й енергетичним спрямуванням [2].

Автором визначено, що використання фізичних вправ, індивідуалізація навчання в умовах сприятливого фізкультурно-спортивного мікро-середовища, сприяє підвищенню ефективності фізичної підготовки і подальшого удосконалення ПВЯ майбутніх фінансистів [2].

Е. Маляр (2004) теоретично обґрунтував необхідність розробки професійно-педагогічної програми фізичної підготовки студентів-економістів спеціальності "Фінансування" засобами гри у футбол для формування визначених автором ПВЯ необхідних здібностей майбутніх працівників податкової служби [5, 6]. Ними є: самодисциплінованість, дисциплінованість, працелюбство, добросовісність, витримка, чесність, правдивість, тактовність, емоційна стійкість, стійкість до перешкод та до виконання довготривалої монотонної роботи, спроможність працювати у заданому темпі та дефіциті часу, високі показники функцій уваги, високий рівень функціонування зорового, слухового та вестибулярного аналізаторів, витривалість, статична витривалість, сила, спритність, швидкість, динамічне та статичне здоров'я, аналітичне мислення, стійка довготривала пам'ять, кмітливість та творчі здібності.

Висновки

Якості професійної діяльності економістів різного фаху (менеджерів, економістів, фінансистів) мають суттєві відмінності.

Професійно-вагомі якості фахівців різних економічних спеціальностей відрізняються своїми особливостями.

Для розвитку та вдосконалення професійно-вагомих якостей студентів економічних спеціальностей профілю використовувалися засоби фітнес-аеробіки, спортивного рукопашного бою, оздоровчого спрямування та міні-футболу в комплексі з іншими фізичними вправами.

Результати останніх вітчизняних, зарубіжних та власних досліджень, свідчать про необхідність розробки програми професійної підготовки майбутніх фахівців

окремих спеціальностей економічного профілю через розбіжність їх професійних умов та професійно-вагомих якостей.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Результати аналізу й узагальнення умов професійної підготовки майбутніх працівників економічного профілю будуть враховані у розробці методики елективного компоненту навчальної програми з фізичного виховання для майбутніх маркетологів у ЗВО.

Література

1. Васин В.Н. Самостоятельная физическая тренировка с оздоровительной направленностью курсантов военно-учебных заведений финансово-экономического профиля: Автореф. дис. ... канд. пед. наук (13.00.04) / ВИФК. – СПб, 2002. – 24с.
2. Иванов С.М. Физическая подготовка курсантов старших курсов финансово-экономического вуза: Дис. ... канд. пед. наук (13.00.04) / ВИФК. – СПб, 2004. – 154с.
3. Кальницкий С.В. Формирование профессионально-важных качеств курсантов финансово-экономического военно-учебного заведения средствами спортивных игр: Дис. ... канд. пед. наук (13.00.04) / ВИФК. – СПб, 2003. – 175с.
4. Кириченко С.И. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов экономического факультета: Дис. ... канд. пед. наук (13.00.04) / МГТИ. – Майкоп, 1998. – 123с.
5. Маляр Е. Визначення основних напрямів побудови професіограми студентів податківців з метою покращення їх ППФП // Наукові записки. Серія: Педагогіка – Тернопіль: ТНПУ, 2004. - № 4. – С. 90-93.
6. Маляр Е. Використання засобів спортивної гри футбол в ППФП студентів Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фізичної культури та спорту. – Львів: ЛДІФК, 2004 – Вип. 8. – Т.3. – С. 219-223.
7. Психология популярных профессий / Под ред. Л. А. Головей. – Спб.: Речь, 2002. – 256 с
8. Сергієнко С.В. Спеціальна фізична підготовка у системі професійного навчання фахівців податкової міліції (24.00.02): Дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту. – Ірпінь, 2004 – 191с.
9. Тонков Н.И. Профессионально-прикладная физическая культура подготовки специалистов экономического профиля: Дис. ... канд. пед. наук (13.00.08) / РЯС. – М., 1998. – 136с.
10. Фалькова Н.І. Фізична підготовка студенток економічних спеціальностей з урахуванням їх морфо функціональних особливостей (24.00.02): Дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту. – Донецьк, 2002 – 188с.
11. Чайкин И.Н. Спортивное ориентирование в процессе физической подготовки курсантов вузов: Автореф. дис. ... канд. пед. наук (13.00.04) / ВИФК. – СПб, 1999. – 19с.
12. Шур Л.П. Інформаційний матеріал з опису професії „Консультант з маркетингу”. - К.: ІПКДСЗУ, 2004. – 39 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анатолій РЕБРИНА

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Анотація. В статті проаналізовані та узагальнені особливості професійної підготовки студентів економічних спеціальностей в процесі фізичного виховання з метою розробки елективного компоненту навчальної програми з фізичного виховання для студентів-маркетологів у ЗВО.

Ключові слова: умови професійної підготовки, ПВЯ, елективний компонент.

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В ПРОЦЕССЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Анатолий РЕБРИНА

Тернопольский национальный педагогический университет им. В. Гнатюка

Аннотация. В статье проанализированы и обобщены особенности профессиональной деятельности маркетологов и их профессионально-важные качества с целью разработки содержания элективного компонента учебной программы по физическому воспитанию для студентов-маркетологов высших учебных заведений.

Ключевые слова: особенности профессиональной деятельности, профессионально-важные качества, элективный компонент.

MAIN FEATURES OF PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALTIES IN THE PROCESS OF PHYSICAL EDUCATION

Volodymyr HNATYK

Ternopil National Pedagogical University named after V. Gnatyk

Abstract. In the article the features of professional training of students of economic specialties in the process of physical education are analyzed and generalized. The aim is to develop the maintenance elective component of on-line tutorial in physical education for the students of marketing specialists in higher education establishments.

Keywords: terms of professional training, professional important qualities, elective component.
